

Veniturile și cheltuielile populației (Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice)

Metadate

Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova (BNS)

1. Informație de contact

1.1. Subdiviziunea responsabilă din cadrul BNS

Direcția statistică nivelului de trai

1.2. Persoana de contact

Svetlana Furtuna

tel. 022 24 15 01

e-mail: svetlana.furtuna@statistica.gov.md

2. Actualizarea metadatelor

2.1. Ultima certificare a metadatelor

25.01.2021

2.2. Ultima actualizare a metadatelor

25.01.2021

3. Prezentarea statistică

3.1. Descrierea generală

Datele statistice privind veniturile și cheltuielile populației sunt obținute în baza cercetării statistice în gospodării Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice (CBGC).

Obiectivul principal al CBGC este determinarea multiaspectuală a nivelului de trai al populației prin prisma veniturilor, cheltuielilor, consumului, condițiilor de trai și a altor indicatori. Informația colectată în cadrul acestei cercetări permite identificarea categoriilor de gospodării/persoane defavorizate și analiza impactului diferitor programe și politici asupra situației socio-economice a populației. Totodată, CBGC oferă informația necesară pentru determinarea ponderilor utilizate la calcularea IPC, evaluarea consumului final al gospodăriilor casnice și măsurarea sărăciei și a excluderii sociale.

CBGC se realizează pe un eșantion de locuințe și, respectiv, gospodării, din mediul urban și rural, ales în mod aleator de pe întreg teritoriul țării, cu excepția localităților situate în partea stângă a r. Nistru și mun. Bender.

Fac obiectul cercetării toate persoanele din cadrul gospodăriilor selectate, inclusiv persoanele temporar absente sau plecate pentru o perioadă mai îndelungată, dacă acestea păstrează legături familiale cu gospodăria și participă integral sau parțial la bugetul gospodăriei din care fac parte.

3.2. Concepte și definiții

3.2.1. Definiții

Veniturile disponibile ale populației reprezintă totalitatea mijloacelor bănești și în natură provenite din activitatea salariată și pe cont propriu, de la realizarea producției agricole din gospodăria auxiliară, venit din proprietate, pensii și alte prestații sociale, și alte transferuri curente (inclusiv mărfuri și sume bănești primite din afara gospodăriei).

Veniturile disponibile după tip pot fi bănești și în natură:

- **Veniturile bănești** reprezintă mijloacele bănești încasate de către populație din diferite surse de proveniență și pentru care nu există obligația de restituire;

- **Veniturile în natură (evaluate în lei)** reprezintă atât contravaloarea consumului din resursele

proprii ale gospodăriei (gospodăria auxiliară, stocuri, etc.), cât și contravaloarea veniturilor în natură obținute de la locul de muncă, studii, persoane particulare, prestații sociale etc. Evaluarea în lei se efectuează la prețurile medii de cumpărare a produselor în perioada de referință.

Veniturile disponibile după sursa de formare se divizează în:

- **Venituri din activitatea salarială** se consideră veniturile încasate ca salarii, sporuri, prime, alte drepturi salariale prevăzute de lege sau prin contracte colective de muncă pentru timpul efectiv lucrat în programul normal de lucru și în cel suplimentar, precum și alte drepturi salariale. La aceste venituri se atribuie de asemenea și contravaloarea produselor și serviciilor acordate în contul drepturilor salariale.
- **Venituri din activitatea individuală agricolă** reprezintă venitul net din vânzarea producției agricole proprii, precum și contravaloarea consumului provenit din resursele agricole proprii, ne comercializate.
- **Venituri din activitatea individuală neagricolă** se consideră venitul net din diverse tipuri de activități neagricole pe cont propriu. La aceste venituri se atribuie de asemenea și sumele încasate de la realizarea produselor finite din activitățile individuale de muncă, precum și profitul obținut de către populație în urma activităților de comerț-intermediere.
- **Venituri din proprietate** – mijloacele bănești încasate de către populație în formă de dobânzi din depunerile bancare și de la creditele oferite persoanelor fizice; dividende și vânzări de acțiuni; rente de la darea în chirie a bunurilor, ce nu țin de activitatea de producere (imobil, mijloace de transport, bunuri de folosință îndelungată etc.).
- **Venituri din prestații de protecție socială** cuprind pensiile pentru limită de vârstă, de dizabilitate și de urmaș; alocații sociale; indemnizațiile pentru incapacitate de muncă; indemnizațiile unice (la nașterea copilului, în caz de deces); indemnizații pentru îngrijirea/creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 2,0/3,0 ani; ajutor social; alocații lunare de stat; burse; etc.
- **Alte venituri** – pensii alimentare; mijloace bănești și produse primite gratis, transferuri bănești din afara țării etc.

Cheltuielile de consum ale populației corespund cheltuielilor în bani și în natură pentru necesitățile curente de consum ale gospodăriei: produse alimentare, procurarea mărfurilor nealimentare și plata serviciilor.

Cheltuielile de consum ale populației în funcție de destinația acestora se divizează în:

- **Cheltuieli pentru produse alimentare** – totalitatea cheltuielilor pentru cumpărarea produselor alimentare consumate, precum și contravaloarea consumului uman de produse alimentare din resursele proprii ale gospodăriei.
- **Cheltuieli pentru băuturi alcoolice, articole de tutungerie** – totalitatea cheltuielilor pentru cumpărarea băuturilor alcoolice, a tutunului și accesoriilor pentru fumat, precum și contravaloarea consumului de aceste produse din resursele proprii ale gospodăriei.
- **Cheltuieli pentru îmbrăcăminte și încălțăminte** – totalitatea cheltuielilor pentru procurarea îmbrăcăminte și a încălțăminte, precum și cheltuielile efectuate pentru plata serviciilor ce țin de confecționarea și repararea acestora.
- **Cheltuieli pentru întreținerea locuinței** – totalitatea cheltuielilor efectuate pentru chirie, energie, apă și alte servicii comunale, precum și cheltuielile ce țin de amenajare și reparație a locuinței.
- **Cheltuieli pentru dotarea locuinței** – totalitatea cheltuielilor efectuate pentru dotarea și înzestrarea locuinței cu diverse mărfuri de folosință îndelungată, articole de menaj, precum și plata serviciilor ce țin de întreținerea acestora.

- **Cheltuieli pentru îngrijire medicală și sănătate** – totalitatea cheltuielilor efectuate pentru procurarea medicamentelor, aparatelor medicale, obiectelor sanitare și de igienă, plata serviciilor medicale și a tratamentului spitalizat.
- **Cheltuielile pentru transport** – totalitatea cheltuielilor efectuate pentru procurarea mijloacelor de transport auto-moto, piese de schimb, servicii ce țin de deservirea și repararea acestora, precum și plata diverselor servicii de transport.
- **Cheltuieli pentru comunicații** – totalitatea cheltuielilor efectuate pentru achitarea serviciilor poștale, de telecomunicație, precum și cheltuielile ce țin de deservirea aparatelor de telecomunicație.
- **Cheltuieli pentru agrement** – totalitatea cheltuielilor efectuate pentru procurarea obiectelor de menire social-culturală, pentru odihnă și sport; a producției imprimate (manuale, material didactic, ziare, articole de birotică etc.); inclusiv plata diferitor activități culturale și a serviciilor de turism, etc.
- **Cheltuieli pentru învățământ** – totalitatea cheltuielilor efectuate pentru procurarea manualelor, rechizitelor școlare, etc., precum și plățile pentru achitarea serviciilor de educație, inclusiv activități extrașcolare și servicii de mediere.
- **Cheltuieli pentru hoteluri, restaurante, cafenele etc.** – totalitatea cheltuielilor efectuate pentru cazare și alimentație în afara gospodăriei în diferite localuri specializate.
- **Alte cheltuieli** – totalitatea cheltuielilor efectuate pentru servicii de îngrijire personală, procurarea articolelor de igienă și cosmetică, bunuri de voiaj; achitarea serviciilor de asigurare a vieții, imobilului, mijloacelor de transport etc.; taxe administrative; servicii juridice și de contabilitate etc.

Gospodăria casnică (*sau gospodăria*) – un grup de două sau mai multe persoane care locuiesc împreună în mod obișnuit, având, în general, legături de rudenie și care au un buget comun, participând integral sau parțial la formarea veniturilor și la cheltuirea acestora, sau persoana care locuiește și se gospodărește separat și nu aparține altei gospodării.

Gospodărie cu copii se consideră gospodăriile în componența cărora sunt copii în vârstă de până la 18 ani.

Cupluri familiale – se consideră gospodăriile formate din cupluri cu sau fără copii în vârstă de până la 18 ani.

Persoane solitare – gospodăriile formate dintr-o singură persoană care nu are rude, precum și cele care au rude, însă locuiesc permanent aparte de ele și nu au un buget comun sau legături materiale.

Gospodării din mai multe nuclee familiale – se consideră gospodăriile formate din mai multe cupluri cu sau fără copii în vârstă de până la 18 ani, sau un părinte cu copii în vârstă de până la 18 ani.

Statutul socio-economic al gospodăriei se stabilește în funcție de sursa principală de venit a capului gospodăriei. În baza acestei determinări sunt posibile următoarele categorii:

- **Salariați** – gospodăriile pentru care principală sursă de venit al capului gospodăriei este munca remunerată;
- **Lucrători pe cont propriu în agricultură (fermieri)** – gospodăriile pentru care principală sursă de venit al capului gospodăriei este activitatea individuală agricolă;
- **Lucrători pe cont propriu în activități neagricole** – gospodăriile pentru care principală sursă de venit a capului gospodăriei sunt veniturile obținute din diverse activități pe cont propriu în sectorul non-agricol (comerț, business, meșteșugărit etc.);
- **Pensionari** – gospodăriile pentru care principală sursă de venit al capului gospodăriei este pensia;
- **Alții** – gospodăriile pentru care principală sursă de venit al capului gospodăriei sunt diverse

prestații sociale, venituri din proprietate, remitențe și alte venituri.

Statutul profesional: Persoanele sunt clasificate după statutul profesional în conformitate cu clasificarea internațională ICSE-93. Statutul profesional reprezintă situația deținută de o persoană în funcție de modul de obținere a veniturilor prin activitatea exercitată și anume: salariați, patroni, lucrători pe cont propriu, ajutori familiari neremunerați, membri ai cooperativelor.

- **Salariat** este considerată persoana care-și exercită activitatea în baza unui contract de muncă într-o unitate economică sau socială – indiferent de forma ei de proprietate – sau la persoane particulare (în baza unui contract sau a unei înțelegeri), în schimbul unei remunerații sub formă de salariu, în bani sau în natură, sub formă de comision etc.
- **Patron** este persoana care-și exercită ocupația (meseria) în propria unitate (întreprindere individuală, magazin, birou, fermă etc.), pentru a cărei activitate angajează unul sau mai mulți salariați permanenți.
- **Lucrător pe cont propriu** este persoana care-și exercită activitatea în unitatea proprie sau într-o afacere individuală, fără a angaja vreun salariat permanent, fiind ajutat sau nu de membrii familiei neremunerați. Sunt încadrați la acest statut întreprinzătorii independenți (vânzători ambulanți, meditații, taximetriști particulari etc.), liber-profesioniștii (muzicanți ambulanți, artiștii plastici, avocații), lucrători ocazionali, agricultorii individuali. Lucrătorul pe cont propriu poate avea salariați temporari.
- **Lucrător familial neremunerat** este persoana care-și exercită activitatea într-o unitate economică familială condusă de un membru al familiei sau o rudă, pentru care nu primește remunerație sub formă de salariu sau plată în natură. Gospodăria țărănească (de fermier) este considerată o astfel de unitate. Dacă mai multe persoane dintr-o gospodărie lucrează în gospodăria agricolă proprie, una dintre acestea – de regulă, capul gospodăriei – este considerat lucrător pe cont propriu, iar ceilalți – lucrători familiari neremunerați.
- **Membru al unei cooperative** este considerată persoana care a lucrat ca membru al unei cooperative, unde fiecare membru are drepturi egale la luarea deciziilor, soluționarea problemelor de producție/vânzare etc.

Coeficientul Gini – stabilește gradul de deviere a repartiției efective a veniturilor/cheltuielilor după grupe egale de populație de la linia repartiției uniforme a veniturilor/cheltuielilor. Mărimea statistică a coeficientului variază de la 0 la 1, egalându-se cu 0 – egalitate totală a veniturilor/cheltuielilor la toate grupele de populație; la 1 – inegalitatea totală, când tot venitul/cheltuielile aparține unei persoane.

Quintila – este una din cele patru valori ce divizează seria de frecvențe în cinci părți egale, astfel încât, primele 20% (quintila I) reprezintă populația cu cele mai mici venituri/cheltuieli, iar ultimele 20% (quintila V) cu cele mai mari venituri/cheltuieli.

Decila – este una din cele nouă valori ce divizează seria de frecvențe în zece părți egale, astfel încât, primele 10% (decila I) reprezintă populația cu cele mai mici venituri/cheltuieli, iar ultimele 10% (decila X) cu cele mai mari venituri/cheltuieli.

Ritmul de creștere a veniturilor/cheltuielilor de consum – reprezintă evoluția în timp a veniturilor/cheltuielilor de consum și pentru calcularea acestuia se utilizează două valori ale aceluiași indicator înregistrat în unități diferite de timp.

3.2.2. Unitatea de măsură

Valorile absolute în lei – veniturile/cheltuielile totale inclusiv după sursă de formare și tip.

Valori relative în % – structura veniturilor/cheltuielilor, ritmul de creștere/descreștere a veniturilor/cheltuielilor.

3.2.3. Formula de calcul

Valorile absolute ale veniturilor/cheltuielilor reprezintă valori medii lunare pe un membru al gospodăriei casnice, fiind calculate prin divizarea veniturilor/cheltuielilor totale ale colectivității la numărul de unități

(membri ai gospodăriilor) din colectivitatea dată.

$$V = \frac{\sum_{i=1}^n V_i}{\sum N} * 100$$

unde:

V_i – veniturile/cheltuielile totale ale gospodăriei i ,

N – numărul de persoane în colectivitatea cercetată.

Ritmul de creștere a veniturilor/cheltuielilor de consum

$$V_{1/o} = \frac{V_1}{V_o} * 100$$

unde:

V_1 – veniturile/cheltuielile de consum medii pe o persoană în perioada 1,

V_o – veniturile/cheltuielile de consum medii pe o persoană în perioada 0.

Coeficientul GINI (G)

$$G = 1 + \frac{1}{n} - \frac{2 \times (y_1 + 2y_2 + 3y_3 + \dots + ny_n)}{n^2 \times \bar{y}}$$

unde:

n – numărul de persoane în perioada analizată,

$y_1, y_2, y_3, \dots, y_n$ – venitul mediu pe o persoană în această perioadă,

\bar{y} – venitul mediu al colectivității general.

3.3. Clasificările utilizate

Cheltuielile de consum sunt codate conform Clasificatorului cheltuielilor gospodăriilor casnice, care a fost elaborat de către Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova în baza la Clasificarea Europeană Consumului Individual pe Destinații (COICOP 2013 5-Digit), care la rândul său a fost elaborată în baza la Clasificarea Consumului Individual pe Destinații – Classification of Individual Consumption According to Purpose (COICOP) aprobată de către Comisia de statistică ONU la cea de-a 30-a sesiune din martie 1999 și destinată utilizării în diferite domenii statistice.

Clasificatorul cheltuielilor gospodăriilor casnice (în continuare CC-GC) este armonizat cu COICOP 1999 la nivelul clasei (4 cifre) în secțiunea A ”Cheltuielile de consum individual pe destinații” (diviziunile 1-12). Totodată CC-GC este armonizat cu ECOICOP 2013 5-Digit la nivelul categoriei (5 cifre) în secțiunea A ”Cheltuielile de consum individual pe destinații” (diviziunile 1-12).

Conform acestei clasificări distingem următoarele 12 grupe majore de mărfuri și servicii:

- Produse alimentare
- Băuturi alcoolice, articole de tutungerie
- Îmbrăcăminte și încălțăminte
- Întreținerea locuinței
- Dotarea locuinței
- Îngrijire medicală și sănătate
- Transport
- Comunicații
- Agrement
- Învățământ

- Hoteluri, restaurante, cafenele, etc.
- Diverse

Veniturile disponibile sunt codate conform Clasificatorului veniturilor gospodăriilor casnice care a fost elaborat de către Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova în baza la recomandările manualului grupului Canberra - Canberra Group Handbook on Household Income Statistics.

Conform acestei clasificări distingem următoarele 6 grupe majore de venituri:

- Activitatea salarială
- Activitatea individuală agricolă
- Activitatea individuală non-agricolă
- Venit din proprietate
- Prestații sociale
- Alte venituri

Activitatea economică: Datele privind activitatea economică sunt clasificate corespunzător Clasificării Activităților Economiei Moldovei (CAEM), armonizat cu NACE ver.2 (aprobat prin Hotărârea BNS Nr. 20 din 29 decembrie 2009), la nivel de secțiuni CAEM.

Ocupațiile: Datele privind ocupațiile sunt clasificate corespunzător Clasificatorului Ocupațiilor din Republica Moldova, aprobat prin Ordinul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei nr. 22 din 3 martie 2014, armonizat cu standardul respectiv internațional ISCO-08.

Educația: Nivelul de educație/instruire este în corespundere cu Clasificarea programelor educaționale din Republica Moldova, armonizată cu standardul respectiv internațional ISCED-97.

3.4. Sfera de cuprindere

3.4.1. Acoperirea sectorială

Gospodăriile casnice

3.4.2. Populația statistică

În sfera de cuprindere a CBGC intră toate gospodăriile/persoanele – cetățeni ai Republicii Moldova, cu domiciliul permanent în centrele de cercetare selectate.

Fac obiectul înregistrării toți membrii gospodăriilor selectate, inclusiv persoanele absente pentru o perioadă îndelungată (de peste 1 an), dacă acestea păstrează legături familiale cu gospodăria din care fac parte.

Nu sunt cuprinse în cercetare persoanele care locuiesc permanent în următoarele instituții/unități de locuit în comun:

- Îchisori
- Case de bătrâni
- Case pentru persoane cu dizabilități
- Orfelinate
- Cămine studențești.

3.4.3. Geografică

CBGC se desfășoară pe întreg teritoriul țării, cu excepția localităților situate în partea stângă a r. Nistru și mun. Bender.

3.4.4. Temporală

Seriile de timp sunt disponibile începând cu anul 1997.

3.5. Nivelul de dezagregare

Datele rezultate din CBGC sunt dezagregate după:

- Medii de reședință (urban, rural);
- Regiuni statistice (Nord, Centru, Sud, Chișinău);

- Tipul gospodăriei în funcție de numărul de copii în gospodărie;
- Tipul gospodăriei în funcție de mărimea gospodăriei;
- Tipul gospodăriei în funcție de componența gospodăriei (cupluri familiale, persoane solitare, gospodării din mai multe nuclee familiale);
- Grupe de vârstă al capului gospodăriei;
- Nivelul de instruire al capului gospodăriei;
- Sexul capului gospodăriei;
- Statutul socio-economic al gospodăriei;
- Quintile, decile.

Restricții: În cazul dacă datele la nivel dezagregat conțin informație confidențială (vedeți p.7.1) diseminarea acestora nu este efectuată și se purcede la agregarea datelor la nivelul minim disponibil care asigură protecția confidențialității dalelor.

3.6. Periodicitatea diseminării

Anuală

3.7. Termenele limită de prezentare (diseminare)

Anual – luna martie după anul de referință.

3.8. Revizuirea

Datele sunt finale la prima diseminare.

3.9. Perioada de referință

Perioada de referință pentru majoritatea datelor colectate în cadrul CBGC este luna de referință. Totodată, informația cu referire la ocupația membrilor gospodăriei are drept perioadă de referință ultimele 7 zile, iar informația cu referire la probleme de sănătate și beneficierea de servicii medicale – ultimele 4 săptămâni. În cazul veniturilor pentru transferurile din afara țării și veniturile obținute din activitatea individuală agricolă perioada de referință este luna curentă, dar și ultimele 12 luni. Colectarea datelor privind cheltuielile presupune de asemenea utilizarea diferitor perioade de referință: 2 săptămâni – procurarea de produse alimentare, ultimele 6 luni – procurarea unor mărfuri și ultimele 12 luni – procurarea unor mărfuri și achitarea unor servicii comunale și cheltuielile pentru activitatea individuală agricolă.

4. Colectarea și procesarea datelor

4.1. Sursa de date

4.1.1. Cercetări statistice

Cercetarea statistica asupra gospodăriilor populației – Cercetarea Bugetelor Gospodăriei Casnice (CBGC)

4.1.2. Surse administrative

Nu sunt utilizate

4.1.3. Estimări

Nu se aplică

4.2. Caracteristica cercetării statistice/surselor administrative

4.2.1. Obiectiv și scurt istoric

CBGC are un istoric de peste 60 ani. Prima cercetare pe teritoriul Republicii Moldova este datată cu anul 1954. Pe măsura intervenirii unor schimbări în situația socio-economică a țării a fost ajustată și modalitatea de efectuare a acestei cercetări.

Primele schimbări majore au avut loc în 1996 în legătură cu reformarea economiei țării și implementarea standardelor internaționale în sistemul statistic de colectare a informației. Cu asistența tehnică a Băncii Mondiale a fost proiectat un eșantion probabilistic, fiind racordat și instrumentarul cercetării la principalele recomandări internaționale, în special a fost introdusă colectarea datelor privind cheltuielile de consum ale populației conform clasificării internaționale COICOP.

În anii 2006-2018 CBGC se realizează conform noului plan de sondaj și a chestionarelor îmbunătățite.

A) Introducerea noului plan de sondaj a presupus: a) crearea cadrului comun de eșantionare pentru CBGC și Ancheta Forței de Muncă (AFM) (crearea rețelei unice de anchetatori și controlori, respectiv 150 și 51); și b) introducerea unei noi scheme de rotație.

B) Modificările efectuate în chestionarele cercetării pot fi grupate după cum urmează: a) modificarea instrumentarului statistic, inclusiv a Chestionarului și Registrului gospodăriei; b) schimbarea perioadei de referință pentru veniturile din activitatea individuală agricolă, remitențe, cheltuielile pentru produse alimentare și unele tipuri de cheltuieli pentru serviciile comunale.

Pentru detalii privind schimbările metodologice vezi:

http://www.statistica.gov.md/public/files/SeminareConferinte/Seminar26oct2007/Nota%20informativa_CBGC_ro.pdf

Organizarea practică și conducerea anchetei în teren se efectuează de către Biroul Național de Statistică prin direcțiile/secțiile teritoriale de statistică. Întru realizarea activităților de colectare, verificare, introducere și transmitere a datelor în cadrul organelor teritoriale de statistică sunt organizate echipe, care de regulă sunt formate din 2-4 operatori de interviu și un controlor. Pentru verificarea, introducerea și transmiterea informației la sediul central al BNS în teren activează 17 centre dotate cu echipament tehnic. Sarcina ce revine fiecărui operator de interviu este de 4 gospodării lunar pentru localitățile din mediul rural, 6 gospodării în orașe mici și 10 gospodării în orașe mari (mun. Chișinău și Bălți).

Începând cu 2019:

- CBGC se realizează conform unui nou plan de sondaj (un nou eșantion de gospodării casnice și o nouă schemă de rotație), construit în baza informațiilor Recensământului Populației și Locuințelor din 2014;

- au avut loc o serie de schimbări în chestionarele CBGC (Chestionarul principal și Registrele gospodăriei), precum schimbarea perioadei de înregistrare a cheltuielilor pentru procurarea produselor alimentare, utilizarea cheltuielilor de procurare a bunurilor de folosință îndelungată și a cheltuielilor pentru educație în ultimele 12 luni;

- rezultatele CBGC sunt extinse la numărul populației cu reședință obișnuită, cu aplicarea definiției internaționale, recalculat în baza rezultatelor Recensământului populației și al locuințelor din 2014 și NU a numărului populației stabile, cum s-a utilizat până în anul 2018 inclusiv.

Reședință obișnuită este definită ca locul în care persoana a trăit preponderent în ultimele 12 luni indiferent de absențele temporare (în scopul recreării, vacanței, vizitelor la rude și prieteni, afacerilor, tratamentului medical, pelerinajelor religioase etc.).

Pentru detalii privind schimbările metodologice vezi:

https://statistica.gov.md/public/files/ComPresa/nivel%20de%20traie/2020/1_NBS_Moldova_2019_HBS_key_indicators_rom.pdf

Sarcina ce revine fiecărui anchetator este de 6 gospodării lunar pentru localitățile din mediul rural și în orașele mici, și de 12 gospodării în orașele mari (mun. Chișinău și Bălți).

4.2.2. Unitatea statistică

Unitatea de observare este gospodăria casnică.

Unitatea de înregistrare este capul gospodăriei sau altă persoană adultă din gospodărie care cunoaște situația gospodăriei.

4.2.3. Cercul unităților cuprinse în cercetare

Planul de sondaj folosit pentru CBGC este un plan de sondaj realizat în două trepte.

În anii 2006-2018:

La prima treaptă, în baza recensământului populației din 2004, a fost proiectat un eșantion stratificat de 129 localități grupate în 150 centre de cercetare, asimilate Unităților Primare de Eșantionare (UPE). Acesta reprezintă Eșantionul Multifuncțional pentru cercetările din Domeniul Social, așa numitul eșantion master EMDOS. Pentru stratificare au fost folosite criteriile geografic, mediul de reședință și mărimea

localităților. EMDOS cuprinde 53 UPE selectate din mediul urban și 97 UPE selectate din mediul rural.

Începând cu 1 ianuarie 2008 a fost introdusă rotația UPE-urilor. Astfel, o dată la 2 ani, circa 20% din UPE-uri sunt înlocuite cu altele noi, în scopul obținerii unei acoperiri teritoriale mai bune în timp, precum și a unei comparabilități în timp a seriilor cronologice, prin evitarea rupturilor bruște.

În a doua treaptă, se extrag utilizând procedeul extragerii simple aleatoare din EMDOS 9768 de locuințe pe an. Volumul eșantionului lunar este de 814 locuințe.

Jumătate din gospodării fac parte din eșantionul panel, care presupune observarea acestor gospodării în aceeași lună a selecției inițiale pe parcursul a 4 ani consecutivi.

Începând cu 2019:

În prima treaptă, în baza recensământului din 2014, a fost proiectat un eșantion stratificat de 150 Unități Primare de Eșantionare (UPE). Acesta reprezintă Eșantionul Multifuncțional pentru cercetările din Domeniul Social 2, așa numitul eșantion master EMDOS 2. Pentru stratificare au fost folosite criteriile geografice, mediul de reședință și mărimea localităților. EMDOS 2 cuprinde 52 UPE selectate din mediul urban și 98 UPE selectate din mediul rural.

În a doua treaptă, se extrag utilizând procedeul extragerii simple aleatoare din EMDOS2 12612 de locuințe pe an (unități secundare de eșantionare). Volumul eșantionului lunar este de 1051 locuințe.

Nu mai există eșantionul panel, care presupune observarea acestor gospodării în aceeași lună a selecției inițiale pe parcursul a 4 ani consecutivi.

4.2.4. Periodicitatea cercetării

Colectarea datelor – lunară.

Elaborarea datelor – anuală.

4.2.5. Colectarea datelor

Pentru colectarea informației în cadrul CBGC sunt utilizate *Chestionarul principal al gospodăriei* și *Registrul gospodăriei*. Adicional sunt folosite instrucțiunea de completare, fișa de participare, lista gospodăriilor selectate, scrisoarea către gospodărie.

Se utilizează două metode de înregistrare a datelor: *interviul* și *autoînregistrările*. În Chestionarul principal al gospodăriei înregistrarea datelor se face pe bază de interviu, iar Registrul gospodăriei este completat nemijlocit de către gospodărie.

Completarea chestionarului principal presupune întreținerea unor discuții cu fiecare membru al gospodăriei, iar dacă aceasta nu este posibil, informațiile sunt obținute de la capul gospodăriei, soț/soție sau altă persoană adultă care poate oferi informații complete despre celelalte persoane din gospodărie, cât și despre gospodărie în ansamblu.

Completarea registrului gospodăriei se efectuează de către un membru adult al gospodăriei care este disponibil să facă înregistrări corecte, zilnice sau la perioade cât mai scurte de timp. În caz dacă membrii gospodăriei nu sunt în stare să efectueze parțial sau integral autoînregistrări din motive obiective (bătrâni, bolnavi etc.) înregistrarea datelor se face pe bază de interviu de către operator de interviu.

4.3. Procesarea și compilarea datelor

4.3.1. Validarea datelor

Validarea internă a informației obținute în cadrul CBGC presupune două etape:

A) prima etapă de validare a datelor este efectuată în centrele teritoriale de colectare a datelor de către controlorii responsabili de cercetare și include controlul logic al chestionarelor și în special: urmărirea și verificarea căilor/fluxurilor logice din chestionare; respectarea corelațiilor între răspunsurile la diferite întrebări din chestionarul principal al gospodăriei și registrul gospodăriei, codificarea corectă a variabilelor, eliminarea unor răspunsuri aberante sau ilogice, verificarea corectitudinii și integrității a înregistrărilor efectuate de către gospodărie, etc.

B) a doua etapă de validare a datelor este realizată de către echipa responsabilă de CBGC din cadrul

oficiului central al BNS. Această etapă presupune o abordare mai complexă a datelor deja stocate pe calculator, fiind analizați principalii indicatori cu referire la veniturile, cheltuielile și consumul gospodăriei, caracteristicile demo-socio-economice ale membrilor gospodăriei.

La ambele etape de validare a datelor în caz de depistare a unor erori sau inconsistențe este contactat operatorul de interviu pentru verificare și concretizare a informației din chestionare, iar în caz de necesitate este contactată și gospodăria.

Validarea externă a rezultatelor CBGC este realizată cu următoarele surse de informație:

- Statistica conturilor naționale – consumul final al gospodăriei
- Statistica populației – structura populației pe grupe de vârstă și sexe
- Statistica forței de muncă – structura populației după statutul ocupațional și nivel de educație
- Datele administrative privind beneficiarii de prestații sociale (CNAS) – mărimea medie a prestațiilor sociale, numărul total al beneficiarilor
- Datele administrative privind volumul remitențelor (BNM) – volumul mijloacelor bănești din străinătate.

4.3.2. Compilarea/extrapolarea datelor

Datele anuale sunt calculate ca medii ponderate a datelor din colectivitatea generală.

4.3.3. Ajustările

Nu se efectuează ajustări.

4.3.4. Asigurarea calității

Asigurarea calității datelor statistice, se bazează pe respectarea Principiilor Fundamentale ale Statisticii Oficiale, aprobate de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 29 ianuarie 2014, precum și stipulate în Legea Republicii Moldova cu privire la statistica oficială nr. 93 din 2017.

În activitatea de producere a informației statistice, BNS acordă importanță primordială asigurării calității înalte a datelor.

În acest scop, o serie de măsuri de asigurare a calității sunt realizate la fiecare etapă a demersului statistic: în procesul de organizare a cercetărilor statistice, colectare, procesare și elaborare a informației statistice.

Eforturi importante sunt depuse pentru asigurarea plenitudinii și calității prezentării datelor de către respondenții incluși în cercetările statistice.

Se scot la iveală datele eronate, inconsistențele și datele suspicioase în vederea verificării și corectării acestora.

Datele primare sunt verificate și analizate privind coerența internă (în cadrul chestionarului), temporală (cu datele pentru perioadele precedente), cu datele altor unități similare, precum și datele disponibile din alte cercetări statistice și surse de date administrative. Pentru asigurarea calității datelor primare, sunt organizate întruniri (seminare) cu operatorii de interviu pentru explicarea definițiilor, modului corect de completare a chestionarelor, în special în cazul operării de modificări sau implementării acestora.

4.4. Precizia datelor

4.4.1. Rata de non-răspunsuri

Rata de non-răspuns (R) se determină în baza non-răspunsurilor totale și este calculată după relația

$$R = nr_{ref} / (n - nr_{sf})$$

unde:

nr_{ref} – numărul de refuzuri,

n – numărul de gospodării selectate conform planului de sondaj,

nrsf – numărul de erori ale bazei de sondaj.

Rata non-răspunsurilor în CBGC pentru anul 2019 a constituit 53,0%. Cauzele non-răspunsurilor sunt diverse, dar cel mai frecvent cercetarea nu a putut fi realizată pe motiv că gospodăriile nu dispun de timp pentru îndeplinirea chestionarelor (21,7% din total non-răspunsuri) sau nu consideră necesară participarea în cadrul acestui studiu (17,3%) și din cauza faptului că nu a putut fi găsit nimeni acasă după trei vizite (15,3%).

4.4.2. Erori de eșantionare

Erorile de eșantionare sunt exprimate prin estimațiile erorilor limită de eșantionare, ținând cont de complexitatea planului de sondaj, rezultatele fiind garantate cu o probabilitate de 95%. Erorile limită de eșantionare pot fi exprimate și sub formă de interval de încredere, care reprezintă limitele ce vor cuprinde în 95% din cazuri valoarea reală a indicatorului.

Erorile de eșantionare se determină pentru venituri total și cheltuieli total, precum și pe tipuri ale acestora.

La nivel național intervalele de încredere pentru nivelul de semnificație de 95% pentru anul 2019, sunt estimate la **2880,6±49,0** lei pentru venitul disponibil pe o persoană și **2786,5±47,4** lei pentru cheltuielile de consum pe o persoană.

5. Comparabilitate și coerență

5.1. Comparabilitatea internațională

Metodologia CBGC cu unele excepții corespunde cu recomandările stipulate în Manualul EUROSTAT „*Ancheta bugetelor de familie în UE: metodologie și recomandări pentru armonizare*”. Diferențele existente în unele abordări metodologice țin de necesitățile și specificul național.

5.2. Comparabilitatea în timp

Seria de date 2006-2018 nu este comparabilă cu seria de date din anii precedenți datorită:

- implementării noului eșantion,
- renunțării la metoda de substituire a gospodăriilor,
- modificării designului chestionarelor,
- construirii unei rețele noi de colectare a datelor.

Pentru mai multe detalii vezi *Nota cu privire la CBGC în anul 2006*

http://www.statistica.gov.md/public/files/SeminareConferinte/Seminar26oct2007/Nota%20informativa_CBGC_ro.pdf

Seria de date începând cu 2019 nu este comparabilă cu seria de date din anii precedenți datorită:

- implementării noului eșantion de gospodării casnice,
- schimbări în chestionarele,
- utilizării numărului populației cu reședință obișnuită la extinderea rezultatelor.

Pentru mai multe detalii vezi *Nota cu privire la CBGC în anul 2019*

https://statistica.gov.md/public/files/ComPresa/nivel%20de%20traie/2020/1_NBS_Moldova_2019_HBS_key_indicators_rom.pdf

5.3. Coerența cu alte statistici

Coerența datelor CBGC cu datele CNAS privind prestațiile sociale:

Perioada de referință: CBGC – luna calendaristică, CNAS – anul calendaristic.

Coerența datelor CBGC cu datele BNM privind remitențele:

Definiții: CBGC – sume destinate consumului curent, exclusiv depozite, BNM – toate transferurile bănești.

6. Mandatul instituțional (baza normativ-juridică)

Activitatea BNS se bazează pe respectarea Constituției Republicii Moldova, Legii cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017, alte acte legislative și normative, ordinele și dispozițiile conducerii BNS.

Legea cu privire la statistica oficială reglementează organizarea și funcționarea sistemului unic al statisticii oficiale, cu stabilirea principiilor generale pentru colectarea, prelucrarea, centralizarea, diseminarea, stocarea informației statistice (art.1).

Art. 5 al Legii stipulează că producerea informației statistice se bazează pe respectarea principiilor independenței profesionale, imparțialității, obiectivității, relevanței, transparenței, confidențialității, cost/eficienței ș.a.

Biroul Național de Statistică, în calitatea sa de organ central de statistică, este o autoritate administrativă creată pe lângă Guvern pentru conducerea și coordonarea activității în domeniul statisticii.

În conformitate cu Hotărârea Guvernului 935 din 24.09.2018 cu privire la organizarea și funcționarea BNS, Biroul exercită următoarele atribuții:

- 1) coordonează sistemul statistic național privind dezvoltarea și producerea statisticii oficiale;
- 2) elaborează și implementează strategii de dezvoltare a sistemului statistic național, programe statistice anuale și multianuale;
- 3) elaborează cadrul normativ și instituțional necesar realizării obiectivelor strategice în domeniul său de activitate, precum și mecanismele transpunerii lor în practică;
- 4) efectuează managementul și controlul realizării, în condiții de calitate, a programelor și planurilor statistice adoptate la nivel central și regional;
- 5) armonizează și aliniază indicatorii statistici, metodologiile, metodele și tehnicile aplicate pe plan național cu reglementările și standardele internaționale;
- 6) promovează cultura statistică în societate.

Actele legislative și normative după care BNS se conduce în activitatea pot fi accesate pe pagina oficială www.statistica.gov.md, rubrica Despre BNS

(<http://www.statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=323&>)

7. Confidențialitatea

7.1. Principiile

Conform art.19 al Legii cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017, producătorii de statistici oficiale întreprind toate măsurile regulatorii, administrative, tehnice și organizatorice pentru protecția datelor confidențiale și neadmiterea divulgării lor.

În cap. VII al legii nominalizate este stipulat, ca datele colectate, procesate și depozitate pentru producerea informației statistice sunt confidențiale în cazul în care permite identificarea directă sau indirectă a respondenților. Nu sunt considerate confidențiale:

- a) datele care pot fi obținute din surse public accesibile conform legislației;
- b) datele individuale privind adresa, telefonul, denumirea, genul de activitate, numărul de personal ale persoanelor juridice și întreprinzătorilor individuali;
- c) datele ce se referă la întreprinderile cu capital de stat, instituții și organizații finanțate din buget, prezentate la solicitarea autorităților administrației publice.

Conform Legii cu privire la statistica oficială, art. 20, au acces la datele individuale persoanele care, conform atribuțiilor de serviciu, participă la producerea informației statistice, în măsura în care datele individuale sunt necesare pentru producerea acestei informații.

Același articol stipulează, că accesul la datele individuale care nu permit identificarea directă a respondenților poate fi acordat pentru proiecte de cercetări științifice ale căror rezultate scontate nu se referă la unități individuale identificabile, în conformitate cu regulamentul aprobat de autoritatea centrală în domeniul statisticii.

Art. 23 (5) al Legii stipulează că „Informația statistică nu poate fi diseminată utilizatorilor în cazul în care

se referă la 1–3 unități statistice”.

7.2. Asigurarea practică a regulilor confidențialității

Întru asigurarea protecției datelor statistice confidențiale în conformitate cu Legea cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017, Biroul Național de Statistică întreprinde toate măsurile regulatorii, administrative, tehnice și organizatorice pentru protecția datelor confidențiale și neadmiterea divulgării lor.

În conformitate cu Legea nominalizată, Personalul producătorilor de statistici oficiale, inclusiv cel angajat temporar, care, conform atribuțiilor de serviciu, are acces direct la datele individuale este obligat să respecte confidențialitatea acestor date în timpul și după încetarea activității în funcția respectivă.

Până la diseminarea datelor statistice, acestea sunt verificate dacă corespund cerințelor de protecție a datelor confidențiale. În cazul dacă datele statistice conțin informație confidențială (vedeți p.7.1) diseminarea acestora nu este efectuată și se purcede la agregarea datelor la nivelul minim disponibil care asigură protecția confidențialității dalelor.

8. Accesul la informație și formatul diseminării

8.1. Accesul la informație

8.1.1. Calendarul de emitere

Anual este elaborat Calendarul de emitere a informațiilor statistice elaborate de BNS.

8.1.2. Accesul la calendarul de emitere

Calendarul de emitere a informațiilor statistice este plasat pe pagina oficială web a BNS www.statistica.gov.md.

8.1.3. Accesul la date statistice

Conform Legii cu privire la statistica oficială nr. 93 din 26.05.2017, art. 23:

- a) Producătorii de statistici oficiale sunt obligați să disemineze informația statistică în termenele prevăzute în programul de lucrări statistice și în calendarul de diseminare a informației statistice oficiale.
- b) Diseminarea informației statistice prevăzute în programul de lucrări statistice tuturor categoriilor de utilizatori se efectuează gratis și în condiții egale de acces sub aspectul volumului, calității și termenelor de diseminare.

Programul lucrărilor statistice poate fi accesat pe pagina www.statistica.gov.md, rubrica Despre BNS / Acte legislative și normative (<http://www.statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=323&>)

Pagina web a BNS www.statistica.gov.md reprezintă sursa informațională cea mai importantă în asigurarea accesului utilizatorilor la informația statistică diversă, transparenței privind activitatea BNS.

Toate informațiile operative, notele informative, seriile de timp, precum și publicațiile statistice elaborate de BNS se plasează pe pagina oficială.

8.2. Formatul diseminării

8.2.1. Informații operative / Note analitice

Informațiile operative și notele analitice sunt publicate pe pagina oficială a BNS:

<http://www.statistica.gov.md> la rubrica Comunicate de presă, conform Calendarului de emitere a comunicatelor de presă.

8.2.2. Publicații

Publicațiile elaborate de BNS care conțin date statistice privind veniturile și cheltuielile populației:

- Culegerea „*Aspecte privind nivelul de trai al populației*” – publicație anuală detaliată ce conține informații referitoare la metodologia și organizarea cercetării, și tabele cu date medii anuale absolute și relative, precum și informații referitoare la evoluția în timp a principalilor indicatori ai nivelului de trai al populației;

- Alte publicații statistice: *Anuarul statistic, Statistică teritorială, Breviarul statistic, Femei și Bărbați în Republica Moldova*; note informative; etc.

Acces la publicații:

- în format electronic, pe pagina oficială a BNS www.statistica.gov.md, rubrica Produse și servicii / Publicații <http://www.statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=350&nod=1&>)
- pe suport de hârtie – în biblioteca BNS (mai multe detalii la adresa <http://www.statistica.gov.md/libview.php?l=ro&idc=340&id=2400>)
- sau pot fi procurate la oficiul BNS (mai multe detalii la adresa www.statistica.gov.md, rubrica Publicații <http://www.statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=350&id=2219>)

8.2.3. Baze de date/serii de timp

- **Banca de date statistice** <http://statbank.statistica.md>, domeniul *Statistica sociala / Nivelul de trai al populației*
- **Pagina oficială** a BNS: <http://www.statistica.gov.md> la rubricile:
 - *Comunicate de presă*
 - *Statistici pe domenii / Statistica sociala / Nivelul de trai al populației*
 - *Produse și servicii / Publicații / Statistica socială.*

8.2.4. Chestionare/date transmise la solicitarea organizațiilor internaționale

Chestionare internaționale ONU, BIM, Eurostat, CSI, etc.

8.2.5. Solicitări de date suplimentare

BNS pune la dispoziția utilizatorilor și informații statistice suplimentare celor disponibile în publicațiile statistice, notele informative, informațiile operative, celor plasate pe pagina oficială web în limita informațiilor disponibile, în corespundere cu Legea cu privire la statistica oficială. Solicitarea poate fi transmisă personal la sediul BNS, prin poștă, prin poșta electronică moldstat@statistica.gov.md sau online – www.statistica.gov.md rubrica Produse și servicii / Solicitare de informații statistice http://www.statistica.gov.md/solicitare_informatii_statistice.php?l=ro

9. Referințe (link-uri) utile

9.1. Accesibilitatea documentației privind metodologia

Metodologia este disponibilă pe pagina oficială www.statistica.gov.md, rubrica Noutăți și evenimente / Seminare și conferințe / Masa rotundă Cercetarea Bugetelor Gospodăriilor Casnice (26.10.2007) http://www.statistica.gov.md/public/files/SeminareConferinte/Seminar26oct2007/Nota%20informativa_C BGC_ro.pdf

https://statistica.gov.md/public/files/ComPresa/nivel%20de%20trai/2020/1_NBS_Moldova_2019_HBS_key_indicators_rom.pdf

9.2. Accesibilitatea documentației privind Rapoartele de evaluare

Rapoartele de evaluare a BNS sunt disponibile pe pagina oficială www.statistica.gov.md, rubrica Despre BNS / Evaluări și opinii despre BNS / Rapoarte de evaluare (<http://www.statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=399&id=2739>)

9.3. Accesibilitatea informației privind studiul de opinie al utilizatorilor

Sondajele de opinie ale utilizatorilor sunt disponibile pe pagina oficială www.statistica.gov.md , rubrica Despre BNS / Evaluări și opinii despre BNS / Sondaje de opinie (<http://www.statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=399&id=2740>)

9.4. Alte referințe utile

Baza de date EUROSTAT	http://ec.europa.eu/eurostat/data/database
Baza de date UNData	http://data.un.org/Browse.aspx

Baza de date statistice a Comisiei Economice pentru Europa a ONU	<u>http://w3.unece.org/pxweb/Dialog/</u>
Baza de date a Departamentului de Statistică al Biroului Internațional al Muncii	<u>http://laborsta.ilo.org/</u>